

N:o 40.

Ank. till Riksd. kansli den 31 mars 1892, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m. äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen.

(I. A.)

Kongl. Maj:t, som den 13 januari innevarande år till Riksdagen aflåtit propositioner angående ändring i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885 och om ändring i förordningen den 14 september 1883 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, har i en förstnämnda dag den 13 sistlidne januari afgifven proposition (n:o 3), under åberopande af bilagdt protokoll öfver finansärenden, föreslagit Riksdagen att, för den händelse Riksdagen komme att bifalla omförmälda proposition angående ändring i värnpligtslagen, i hvad densamma afsåge förändrad lydelse af § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 52 och 53 i nämnda lag och tillika antoge ej mindre nyssnämnda proposition om ändring i förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst än ock ett af Kongl. Maj:t nämnda dag på föredragning af statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet godkändt förslag om förstärkningar i landets nuvarande försvarsorganisation, jemväl antaga följande

Bih. till Riksd. Prot. 1892. 4 Saml. 1 Afd. 26 Häft. (N:o 40 och 41). 1

Lag

angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed eger sammanhang.

§ 1.

De skatter och utlagor, som med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i nådiga förordningen angående inlösen af skattefrälseräntor och kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, blifvit nedsatta med trettio procent, skola afskrifvas under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. Afskrifningen skall ega rum i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda nådiga kungörelse, omförmälda skatter och utlagor nedsättas från och med år 1893 med tjugu procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt kungörelsen den 5 juni 1885 beräknats, samt derefter från och med hvart och ett af åren 1894, 1896, 1898 och 1900 med ytterligare tio procent af nämnda belopp, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1902 eftergifves.

§ 2.

I de fall att skattefrälseränta eller kronotionde icke varder till statsverket inlöst förr än med 1893 års ingång eller derefter, bestämmes nedsättningen till enahanda procenttal af det belopp, hvarå enligt nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 nedsättningen skall beräknas, som vid den tidpunkt, då nedsättningen bör ega rum, enligt nämnda kungörelse och § 1 i denna lag är eftergifvet å de i berörda § omförmälda skatter och utlagor.

§ 3.

Den till Sala bergslag förut utgående, men numera till statsverket indragna grufvedrängshjelpen af hemman inom åtskilliga socknar i Vestmanlands län skall afskrifvas i enahanda ordning med de i § 1 omförmälda skatter och utlagor, dervid afskrifningen beräknas å det belopp, hvarå den jemlikt nådiga brefven den 13 juli och den 25 november 1887 medgifna nedsättning af trettio procent egt rum.

§ 4.

Den ersättning, som jemlikt nådiga kungörelsen den 3 februari 1888 bör utgå till egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 september 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, skall, under iakttagande i öfrigt af bestämmelserna i nämnda kungörelse, utgå från och med år 1893 med femtio procent, från och med år 1894 med sextio procent, från och med år 1896 med sjuttio procent, från och med år 1898 med åttio procent och från och med år 1900 med nittio procent af räntans belopp, beräknadt på sätt i samma kungörelse föreskrifves, samt från och med år 1902 med en summa, motsvarande räntans på nyssnämnda sätt beräknade hela belopp.

§ 5.

De ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatternas afskrifning kunna finnas erforderliga, meddelas af Konungen.

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning denna proposition blifvit öfverlemnad, har i sammanhang med densamma behandlat jemväl nedannämnda, inom Riksdagens Andra kammare väckta motioner, i hvad de afse nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dithörande frågor, nemligen:

motion n:o 139 af herr *G. Eriksson* i Mörviken m. fl., som föreslagit, att vissa af de utaf Kongl. Maj:t begärda anslagen till försvarets stärkande måtte af Riksdagen bifallas endast under uttryckliga vilkor, bland andra:

att grundskatterna jemväl afskrifvas på sätt och under den tid Kongl. Maj:t i proposition n:o 3 till Riksdagen hemställt;

motion n:o 171 af herr *J. Bratt* m. fl., som yrkat att — som lösandet af härordningsfrågan ej kunde ske annat än i förening med grundskatteafskrifning och dermed sammanhängande frågor — Riksdagen för sin del, för den händelse de af motionärerne till innevarande års Riksdag afgifna förslag angående såväl ny värnpligtslag som ny härordning biföllos, måtte besluta den afskrifning af de å viss jord

hvilande grundskatter m. m., som innehölles i Kongl. Maj:ts proposition n:o 3 till innevarande års Riksdag.

I öfrigt är inom Andra Kammaren af herr *E. Ersson* i Arnebo väckt motion (n:o 185) i ett ämne, som berör det ifrågavarande, nemligen derom, att den fortgående grundskatteafskrifningen jemväl måtte tillämpas å lösesumman för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet af rättsförhållandena mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras. Öfver denna motion kommer utskottet framdeles att afgifva särskildt utlåtande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

I ofvannämnda statsrådsprotokoll öfver finansärenden den 13 januari 1892 har statsrådet och chefen för finansdepartementet till en början erinrat, att med fästadt afseende på den utvecklingsgång, försvars- och skattefrågorna hittills genomlöpt, för närvarande icke borde ifrågasättas annat, än att, samtidigt med det beslut fattades om genomförande af det mått af personlig värnpligt, som under hvarje härordning minst måste anses erforderligt, frågan om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans afskrifning bragtes till sin definitiva lösning. Likaså ansåge departementschefen, att, ehuru en öfver en längre period utskräckt afskrifning skulle vara mindre känbar för statsverket, afskrifningen likväl borde bringas till slut under loppet af en jemförelsevis kort tidrymd. Det af Kongl. Maj:t för 1883 års Riksdag i ämnet framlagda förslag hade varit byggt på en afskrifningsplan, enligt hvilken grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären skulle successivt försvinna under en tid af 37 år. Äfven fränsedt att afskrifningen af de numera återstående 70 procenten af nämnda skatter och besvär naturligtvis skulle kunna ega rum under en kortare tid än den år 1883 för eftergift af hela beloppet föreslagna, borde afskrifningsperioden bestämmas väsentligen kortare än den i 1883 års afskrifningsplan förutsatta. Då sistnämnda år samtidigt med afskrifningsförslaget framlagts ett förslag till härordning, enligt hvilket i bredd med afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvären äfven de i rustningen och roteringen innefattade *prestationer* skulle upphöra, medan nu icke ifrågasattes annat,

än att dessa fortfarande skulle, ehuru mot ersättning motsvarande deras uppskattade värde, oförändradt utgöras, låge redan här ett skäl för åsigten, att afskrifningstiden nu kunde sättas kortare. Men härtill komme såsom ett ytterligare och hufvudsakligt skäl, att, då det ansetts af största vikt, att den föreslagna utsträckningen till 90 dagar af beväringens vapenöfningar komme till fullt genomförande så fort sig göra läte eller redan under loppet af år 1894, det syntes påkalladt, att äfven skattefrågan erhöles sin definitiva lösning inom så kort tid, som med statsverkets kraf kunde finnas förenligt. Uppenbarligen kunde eftergiften af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens hela återstående belopp icke utan allt för stora olägenheter för statsverket ega rum redan inom utgången af samma tid, som blifvit föreslagen för den utsträckta värnpligtens genomförande, men deremot borde hinder icke möta för afskrifningens fullbordande under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. En afskrifning under denna tidrymd af den qvarvarande återstoden af de ifrågavarande skatterna och besvären kunde nemligen icke anses öfverstiga statens finansiella förmåga eller vara egnad att åstadkomma sådana rubbningar i budgeten, att derigenom befordrandet af andra viktiga statsändamål skulle äfventyras.

Grundskatternas afskrifning under nuvarande förhållanden vore, enligt hvad departementschefen vidare yttrat, en vida mindre ingripande åtgärd, än den för några årtionden tillbaka skulle varit. Af samtliga statsinkomster hade grundskatterna år 1850 utgjort 25,79 procent, år 1860 20 procent, år 1870 14,11 procent och år 1880 7,54 procent. Efter den år 1885 skedda 30 procent-afskrifningen utgjorde grundskatten, upptagen till det belopp, hvarmed densamma enligt rikshufvudboken för år 1890 samma år influtit, eller 4,172,130 kronor 7 öre, allenast 4,59 procent af statens samtliga inkomster nämnda år; och fäste man sig vid det belopp af grundskatterna, hvilket enligt de i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 innefattade grunder skulle förekomma till afskrifning, eller 3,223,373 kronor 51 öre, utgjorde detta endast 3,54 procent af nämnda inkomsters hela belopp. Utom grundskatten skulle staten visserligen mista en årlig tillgång, motsvarande årliga värdet af den ännu icke afskrifna delen af rustnings- och roteringsbesvären, eller i rundt tal omkring 3,458,000 kronor, men på den utvecklingspunkt, hvartill budgeten numera hunnit, kunde svårligen sägas, att en under loppet af tio år företagen skattereglering, som medförde, att staten måste beredas ersättning för en efter hand minskad årlig tillgång, uppgående vid de tio årens slut till omkring 6,700,000 kronor, innebure något i och för sig afskräckande. Med säkerhet kunde antagas, att stats-

inkomsterna, särskildt skogsmedlen och jernvägstrafikmedlen, äfven under nästa årtionde skulle komma att stiga. Utan tvifvel borde jemväl, i den mån de under senare åren på postväsendets område genomförda stora förbättringar hunnit medföra alla med dem afsedda verkningar, ett väsentligen ökad öfverskott af postmedel kunna för statsverket påräknas, utan att allmänhetens intresse deraf behöfde blifva lidande. På sätt Riksdagen i sin skrifvelse den 13 maj 1891 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel anført, borde jemväl den tidpunkt numera icke vara aflägsen, då öfverskottet å telegrafinkomsterna, hvilket allt hitintills uteslutande användts för telegrafverkets utveckling och förbättring, kunde disponeras för statsregleringen. Om grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna vid årtiondets slut qvarstode, komme de sålunda efter all anledning att utgöra en ännu mindre qvotdel af statens årliga tillgångar än för närvarande. Mot stegringen i statsinkomster komme visserligen gifvetvis att svara en stegring i statsutgifter, och särskildt vore en sådan att förvänta på grund af de ökade kostnaderna för försvaret. Naturligt vore därför, att i ersättning för de genom afskrifningen upphörda skatterna och besvärerna nya skattekällor måste uppsökas, men härvid borde dock beaktas, att, medan grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna för staten representerade väsentligen stillastående värden, komme deremot antagligen de skatter, hvarmed de skulle ersättas, till större delen att vara af den natur, att de, i mån som landets folkmängd och välmåga komme att tillväxa, tillförde statsverket alltjemt stegrade inkomstbelopp. Det syntes därför icke oundgängligt, att man redan från början uppstälde en fullständig beräkning, enligt hvilken de afskrifna beloppen exakt motsvarades af enahanda belopp i form af andra skattetitlar, men departementschefen ville i korthet beröra den inverkan, som åtgärderna för försvarets stärkande och grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans afskrifning skulle komma att utöfva på de närmaste årens statsregleringar, samt dervid afgifva yttrande i fråga om de nya skattekällor, som till fyllande af det ökade statsbehovet lämpligen borde kunna anlitas.

Förutom en af afskrifningsåtgärden föranledd förändring i beloppet af bevillningen för jordbruksfastighet har departementschefen, hvad angår de skattetitlar, hvilka eljest kunde ifrågakomma att anlitas för de nya statsbehovens fyllande, särskildt såsom de hvilka närmast erbjuda sig, omförmålt införandet af beskattning på maltdrycker och utveckling af stämpelskatten; och tillåter sig utskottet, till undvikande af för stor

vidlyftighet, hänvisa till hvad departementschefen (sid. 10—19) i sådant hänseende anført.

Härefter har departementschefen (sid. 19—23) lemnat redogörelse för de föreslagna försvars- och afskrifningsåtgärdernas inverkan på statsregleringarna för åren 1893 och 1894, till hvilken redogörelse utskottet likaledes får hänvisa.

Om man sammanfattade hvad departementschefen i berörda hänseenden anført, kunde, enligt departementschefens mening, deraf dragas den slutsats, att de föreslagna åtgärderna för försvaret och skatteregleringen icke ur synpunkten af statsverkets förmåga att bära dessa borde möta betänklighet. Nya skatter för deras genomförande kräfdes, och i sakens natur låge, att dessa skatter icke kunde införas utan att varda på flera håll känbara. För tryggande af fäderneslandets sjelfständighet vore likväl den föreslagna utsträckningen af värnplikten och öfriga för försvarets stärkande föreslagna åtgärder af den ingripande vikt, att departementschefen hyst den fasta tillförsigt, att de uppoffringar, som blefve nödvändiga, icke skulle finnas för stora i förhållande till betydelsen af det mål, för hvars vinnande de åtoges.

Hvad beträffar *sättet* för verkställandet af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbördans afskrifning, borde, enligt departementschefens mening, afskrifningsåtgärden till fullo genomföras under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. Då emellertid den förhöjning i bevillningen för jordbruksfastighet, som i sammanhang med afskrifningen borde ega rum, lämpligen borde till sin fulla utsträckning inträda redan från och med nyssnämnda år, ansåge departementschefen häraf böra följa, att afskrifningsprocenten under de första åren af tioårsperioden sattes något högre, än efter en likformig fördelning af afskrifningen öfver nämnda tidrymd skulle på samma år belöpa. Afskrifningen syntes därför böra ordnas på sådant sätt, att af de 70 procent, som af de ifrågavarande skatterna och besvären återstode, 20 procent afskrefves år 1893 och 10 procent år 1894, samt att afskrifningen derefter fortginge med 10 procent hvart annat år, då densamma blefve bragt till slut från och med år 1902. Vidare ansåge departementschefen syftet med den ifrågasatta afskrifningsåtgärden med nödvändighet förutsätta, att den föreslagna afskrifningsplanen redan nu gjordes till föremål för definitivt beslut, och att åt densamma följakt-

ligen, hvad såväl grundskatterna som rustnings- och roteringsbesvärerna beträffade, gåfves egenskapen af lag.

Då den nu ifrågasatta åtgärden innefattade ett slutligt genomförande af den grundskatteafskrifning, hvartill början gjorts år 1885, vore häraf en följd, att de särskilda slag af skatter och utlagor, hvilka jemlikt kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt vissa andra derefter meddelade stadganden blifvit nedsatta med 30 procent, borde utgöra föremål äfven för denna afskrifningsåtgärd. Visserligen skulle kunna ifrågasättas att utsträcka afskrifningen äfven till vissa grundskattebelopp, hvilka icke berörts af 1885 års afskrifning, nemligen till de belopp, som vore anordnade rusthåll och rotar, innehafvare af militieboställen, båtsmansindelningen, lots- och fyrinrättningen, gästgifvare, färjor och färjekarlar eller hvilka utgjorde ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar. Dessa grundskattebelopp inginge i den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln grundskatt, men affördes åter såsom »friheter» å riksstatens utgiftssida under vederbörande utgiftstitlar, hvarför någon inbetalning till statsverket eller utbetalning från detsamma af dessa belopp i verkligheten icke egde rum. Då Kongl. Maj:t till 1883 års Riksdag afgaf förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, föreslog Kongl. Maj:t, att dessa grundskattebelopp skulle med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas. År 1885 deremot, då Kongl. Maj:t föreslog en endast partiel afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, ansåg Kongl. Maj:t förändring i de ifrågavarande anordningarna icke böra ega rum. Med en fullständig afskrifning af grundskatterna borde visserligen följa, att icke de ifrågavarande frinjutna räntorna, hvilka vore af enahanda natur med de till afskrifning föreslagna, skulle kvarstå i jordeböckerna. Beträffande de ytterst fåtaliga kvarvarande militieboställena borde med förändringens vidtagande emellertid utan olägenhet kunna anstå till boställenas indragning till statsverket, då bestämmelsen i mom. 5 af kungörelsen den 5 juni 1885 å dem blefve tillämplig, och grundskattebeloppen sålunda komme att försvinna. Flertalet af öfriga ofvan omförmälda friheter skulle visserligen, under förutsättning af bifall till förslaget om grundskatternas afskrifning, kunna ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas med år 1893, men då denna åtgärd dels inverkade på beloppet af åtskilliga under särskilda hufvudtitlar i riksstaten upptagna anslag, dels, åtminstone hvad de till beloppet ojemförligt största posterna beträffade, inskränkte sig till en enkel bokföringsfråga, syntes åtgärden lämpligen kunna före-

tagas i sammanhang med en kommande statsreglering, hvarvid tillika erbjöde sig tillfälle att föreslå de åtgärder, hvilka efter skedd utredning kunde finnas böra i afseende på ett eller annat af de ifrågavarande anslagen särskildt vidtagas.

Uti åberopade kungörelse af den 5 juni 1885 förordnades, bland annat, att uti den kronan behållna grundskatt å hemman och lägenheter af skatte eller frälse natur, å sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt dittills gällande föreskrifter kunde till skatte köpas, å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman och lägenheter, som innehades af enskildt verk, menighet eller inrättning, likasom ock uti presternas utlagor nedsättning skulle, med vissa undantag, ega rum med trettio procent af grundskattens eller utlagornas belopp, hvilken nedsättning skulle inträda från och med år 1886, äfvensom att enahanda nedsättning skulle ega rum beträffande drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet, samt arbets- eller hofveriskyldighet, som ännu utgjordes till någon statens egendom.

Enligt den utredning om grundskattens dåvarande belopp, som meddelats i det vid den till 1885 års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 12 januari samma år, utgjorde grundskatten då, efter vidtagande af åtskilliga i statsrådsprotokollet omförmälda utslutningar och omflyttningar kronor 5,450,554: 32

Från lindring i grundskatten skulle undantagas dels kronan behållna räntor och kronotionde af statens utarrenderade egendomar samt af militie- och civilboställen äfvensom af skogsområden, hvilka voro upplåtna sågverken i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst, och af tills vidare upplåtna slätter- m. fl. lägenheter samt strömfall med tillhörande utmål, hvilka räntor och krono-

Transport kronor 5,450,554: 32

Transport kronor 5,450,554: 32

tionde förslagsvis beräknades
till kronor 37,000: —

dels ock, på sätt redan blif-
vit erinradt, följande anord-
nade ränte- och kronotionde-
belopp, nemligen:

å fjerde hufvudtiteln:

friheter, som åtnjutas
af rusthåll och rotar samt
innehafvare af militiebostäl-
len, ... ,, 817,000: —

å femte hufvudtiteln:

båtsmansindelningens fri-
heter, 75,500 kronor, samt
de friheter, som åtnjutas af
lots- och fyrinrättningen, 405
kronor, eller tillsammans ,, 75,905: —

å sjette hufvudtiteln:

friheter, som medgifvits
gästgifvare, färjor och färje-
karlar samt för jordförluster
genom kanal- och väganlägg-
ningar, sammanlagdt ,, 8,220: —

Efter afräkning af dessa ränte- och krono-
tiondebelopp, utgörande kronor 938,125: —

qvarstode såsom grundskatt, hvarå nedsättning
borde ega rum kronor 4,512,429: 32

och då detta belopp minskades med trettio procent
eller ,, 1,353,728: 80

återstode kronor 3,158,700: 52

hvidan med tillägg af ofvannämnda från skatte-
nedsättningen undantagna belopp ,, 938,125: —

grundskatten komme att uppgå till kronor 4,096,825: 52;
och hade denna statsinkomst upptagits i rundt tal med 4,097,000 kro-
nor i så väl 1886 som 1887 årens riksstater.

I sammanhang med den af Riksdagen år 1887 beslutade upplösning, räknadt från den 1 januari 1888, af det då bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag, hade jemlikt brefven den 13 juli och den 25 november 1887 den under benämning grufvedrängshjelp af hemman inom åtskilliga socknar af Vestmanlands län till bergslaget dittills utgångna afgift blifvit indragen och, efter det hjälpen enligt grunderna i kongl. förordningen den 23 juli 1869 angående förändring af grundräntor och kronotionde blifvit i penningar omsatt, från och med år 1888 med trettio procent nedsatt. Med afseende å den härigenom uppkommande tillökning i grundskatten hade denna inkomstitel blifvit i 1888 års riksstat upptagen med ett till 4,100,000 kronor afrundadt belopp.

Genom kongl. förordningen den 11 september 1885 och kongl. kungörelsen den 13 juli 1887 hade stadgats, bland annat, att skattefrälseräntor och kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom skulle, derest anbud derom af vederbörande egare framställes inom utgången af år 1888, för statsverkets räkning på vissa vilkor inlösas, samt att inlösta räntor och kronotionde skulle med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af kongl. kungörelsen den 11 maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda kungörelse och förordningen den 23 juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt.

Vid 1888 års riksdag hade antagits, att skattefrälseräntor skulle vid 1888 års utgång vara inlösta för åtminstone 3,000,000 kronor, samt att statsverkets behållna inkomst af inlösta dylika räntor m. m. skulle, efter föreskrifven omsättning samt minskning med trettio procent, uppgå till omkring 60,000 kronor; och då grundskatten, enligt hvad statskontoret hade upplyst, år 1886 uppgått till 4,124,615 kronor 22 öre, hade densamma i riksstaten för år 1889 blifvit upptagen med ett denna summa, ökad med nyssnämnda 60,000 kronor, motsvarande belopp eller i jemnadt tal 4,185,000 kronor, med hvilket belopp densamma äfven i 1890, 1891 och 1892 årens riksstater vore upptagen; och hade statskontoret i sin den 7 december 1891 afgifna berättelse angående statsverkets inkomster föreslagit denna beräknings bibehållande jemväl för år 1893.

Enligt hvad förut blifvit förmäldt, hade den del af grundskatten,

hvarå nedsättning enligt kungörelsen den 5 juni 1885 skulle ega rum, utgjort kronor 4,512,429: 32.

Om, till följd af här ofvan omförmälda förändringar, härtill lades *dels* den från och med år 1888 till statsverket indragna s. k. grufvedrängshjelpen, omsatt i penningar enligt förordningen den 23 juli 1869 kronor 6,689: 97 samt *dels* inlösta skattefrälseräntor m. m., beräknade att efter nedsättning med trettio procent uppgå till ett årsbelopp af omkring 60,000 kronor, men här utan iakttagande af dylik minskning upptagna med „ 85,700: — „ 92,389: 97

uppkomme samma grundskatt, hvarå ytterligare afskrifning kunde komma att ega rum kronor 4,604,819: 29

Sjuttio procent å denna summa utgjorde „ 3,223,373: 51
hvilket tal alltså betecknade det grundskattebelopp, hvilket nu borde ifrågakomma till afskrifning.

Tjugu procent åter å omförmälda summa „ 4,604,819: 29
motsvarade „ 920,963: 86
utgörande det belopp, hvarmed enligt den föreslagna afskrifningsplanen grundskatten borde från och med år 1893 nedsättas.

Om från den af statskontoret föreslagna beräkningen för år 1893 eller kronor 4,185,000: —
droges nyssnämnda „ 920,963: 86
återstode kronor 3,264,036: 14
eller i rundt tal 3,264,000 kronor.

På grund af föreskriften i § 4 af förordningen den 11 september 1885, att inlösta räntor och kronotionde skulle omsättas i penningar och till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt, hade såsom nämnts ifrågavarande ränte- och tiondebelopp blifvit med 30 procent nedsatta, likasom ock den vidare nedsättning, som kunde varda å grundskatterna i allmänhet medgifven, utan ytterligare föreskrift blefve å dem tillämplig, hvarvid allenast borde meddelas bestämmelse i syfte, att å räntor och tionde, som blifvit inlösta så sent, att nedsättningen inträdde först med 1893 års ingång eller derefter, nedsättningen skulle omedelbart

ega rum med det procenttal, som å öfriga grundskatter vore eftergifvet. Jemlikt § 5 i förordningen den 11 september 1885, jemförd med mom. 12:o b) i kungörelsen den 5 juni samma år, egde med den afgäld, som skulle utgöras i stället för inlöst arbets- eller hofveriskyldighet, enahanda förhållande rum som med nyssnämnda räntor och tionde.

I sammanhang härmed borde likväl erinras, att jemlikt kungörelsen den 3 februari 1888 egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afsåges i § 1 af förordningen den 11 september 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, förklarats berättigad att af statsmedel erhålla ersättning med 30 procent af denna ränta, samt att enahanda skäl, som föranledt detta medgifvande, talade därför, att ersättning motsvarande den ytterligare grundskatteeftergift, som nu vore i fråga, blefve egare af dylikt hemman beredd; och ansåge departementschefen alltså Riksdagens bifall härtill böra inhemtas.

Att under afskrifningstiden eller derefter nytt åsättande af grundskatt eller utlaga af de slag, som nu föresloges till afskrifning, icke borde ega rum, vore gifvet. Ett beslut i sådant syfte borde emellertid föregås af en revision af de författningar, som innehölle bestämmelser rörande skattläggning, hvilken revision kräfde icke obetydlig tidsutdrägt. Med meddelandet af de erforderliga föreskrifterna i ämnet syntes ock departementschefen utan olägenhet kunna någon tid anstå, då de fall, i hvilka skattläggning förekomme, numera vore jemförelsevis sällsynta.

I öfverensstämmelse med det förfarande, som iakttoogs vid 1885 års partiella grundskatteafskrifning, borde Riksdagen uppdraga åt Kongl. Maj:t att meddela de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatteafskrifningen kunde finnas erforderliga.

I enlighet med den uppfattning, som förut af statsutskottet uttalats i förevarande ämne, anser utskottet ej allenast att en nedsättning i grundskatterna icke bör ega rum utan motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, utan äfven att dessa båda skattefrågor blifvit oskiljaktigt sammanbundna, förutom med hvarandra, jemväl med försvarsfrågan. Nu föreligger ej heller något förslag om skattelindringar i förenämnda hänseenden oberoende af frågan om försvarsväsendets

stärkande. Vid sådant förhållande är nu att tillse, huruvida samtliga dessa frågor må kunna samtidigt vinna en, så vidt möjligt är, tillfredsställande lösning.

I särskildt utlåtande har utskottet — som det ej tillkommit att yttra sig om Kongl. Maj:ts i syfte af försvarets stärkande aflåtna proposition om ändringar i värnpligtslagen af den 5 juni 1885 eller om Kongl. Maj:ts af de ifrågasatta skattelindringarna betingade förslag till ändring i förordningen den 14 september 1883 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst — hemställt om Riksdagens bifall till åtskilliga åtgärder till ordnande af landtförsvaret; och likaledes afgifver utskottet särskildt utlåtande angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

Hvad nu beträffar grundskattefrågan, har utskottet, som saknar anledning att ingå i närmare granskning af denna vidlyftigt afhandlade fråga, föreställt sig, att de förhållanden, som under nästlidet års riksdag af utskottet ansågos både möjliggöra och påkalla den då af Kongl. Maj:t föreslagna afskrifningen, fortfarande göra sig gällande, hvadan utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter, hvilket förslag öfverensstämmer med det af Kongl. Maj:t för 1891 års Riksdag framlagda.

Vidhållande åsigten om att samtliga dessa nu berörda frågor böra ställas i oskiljaktigt sammanhang med hvarandra, derom jemväl de i ämnet afgifna motionerna synas öfverensstämma, får utskottet alltså hemställa:

A) att Riksdagen, för den händelse kamrarne med sammanstämmande beslut *dels* bifalla Kongl. Maj:ts den 13 januari 1892 till Riksdagen aflåtna propositioner angående ändring i värnpligtslagen, i hvad densamma afser förändrad lydelse af § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 52 och 53 i nämnda lag, och om ändring i förordningen den 14 september 1883 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, *dels ock* i hufvudsak godkänna det af utskottet i utlåtande n:o 39 framlagda förslag angående ordnande af landtförsvaret, må — under förutsättning af motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvären — antaga följande

Lag

angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed eger sammanhang.

§ 1.

De skatter och utlagor, som med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i nådiga förordningen angående inlösen af skattefrälseräntor och kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, blifvit nedsatta med trettio procent, skola afskrifvas under loppet af tio år, räknadt från och med år 1893. Afskrifningen skall ega rum i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda nådiga kungörelse, omförmälda skatter och utlagor nedsättas från och med år 1893 med tjugu procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt kungörelsen den 5 juni 1885 beräknats, samt derefter från och med hvar och ett af åren 1894, 1896, 1898 och 1900 med ytterligare tio procent af nämnda belopp, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1902 eftergifves.

§ 2.

I de fall att skattefrälseränta eller kronotionde icke varder till statsverket inlöst förr än med 1893 års ingång eller derefter, bestämmes nedsättningen till enahanda procenttal af det belopp, hvarå enligt nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 nedsättningen skall beräknas, som vid den tidpunkt, då nedsättningen bör ega rum, enligt nämnda kungörelse och § 1 i denna lag är eftergifvet å de i berörda § omförmälda skatter och utlagor.

§ 3.

Den till Sala bergslag förut utgående, men numera till statsverket indragna grufvedrängshjelpen af hemman inom åtskilliga socknar i Vestmanlands län skall afskrifvas i enahanda ordning med de i § 1 om-

förmälda skatter och utlagor, dervid afskrifningen beräknas å det belopp, hvarå den jemlikt nådiga brefven den 13 juli och den 25 november 1887 medgifna nedläggning af trettio procent egt rum.

§ 4.

Den ersättning, som jemlikt nådiga kungörelsen den 3 februari 1888 bör utgå till egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 september 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, skall, under iakttagande i öfrigt af bestämmelserna i nämnda kungörelse, utgå från och med år 1893 med femtio procent, från och med år 1894 med sextio procent, från och med år 1896 med sjuttio procent, från och med år 1898 med åttio procent och från och med år 1900 med nittio procent af räntans belopp, beräknadt på sätt i samma kungörelse föreskrifves, samt från och med år 1902 med en summa, motsvarande räntans på nyssnämnda sätt beräknade hela belopp.

§ 5.

De ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatternas afskrifning kunna finnas erforderliga, meddelas af Konungen.

B) att herr Erikssons m. fl. förenämnda motion i denna del och herr Bratts ofvannämnda motion icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 mars 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

af herr H. P. P. Tamm: »Mot utskottets förslag nödgas jag äfven detta år afgifva min reservation på samma grunder, som vid föregående

riksdagar. Genom förslagets antagande sker nemligen en så stor omhvälfning i vår statsekonomi, att mig förefaller nödvändigt, att, då man åtager sig nya utgifter och afskrifver millioner från ett förmögenhetsobjekt, beslut samtidigt borde fattas om hvilka förmögenhetsskatter i stället böra införas, på det att detta ej må lemnas åt framtiden och då möjligen framkalla slitningar och vådor i ekonomiskt, politiskt och socialt hänseende — till fara för samhällets lugna utveckling»;

af herrar *A. Persson, G. Eriksson, P. Ersson, O. Jonsson, I. Lyttkens, P. Pehrson* och *C. Persson*: »Under åberopande af de skäl, vi uti särskild reservation vid frågan om utskottets förslag angående ordnandet af landtförsvaret anfört, och då vi fortfarande hysa den uppfattning, att den inom Riksdagen ofta uttalade mening, att skattefrågorna, i hvad de afse såväl de å viss jord hvilande grundskatter m. m. som rustnings- och roteringsbesvärerna, böra samtidigt och likställigt vinna sin slutliga lösning, få vi härmed anmäla vår reservation emot utskottets förslag att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i synnerhet som densamma skett endast under förutsättning af bifall till andra af Kongl. Maj:t gjorda förslag angående värnpligtens utsträckning och anslags beviljande för försvarets förstärkning m. m.»;

af herrar *S. G. von Friesen* och *Ollas A. Ericsson*.

Herr *P. Andersson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förstående ärendes slutbehandling inom utskottet.